

Η ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΠΗΤΤΑ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ὁ κύρ Πατρικόπουλος τὴν δασκαλικήν του τὴν ἔκαμε σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἠπείρου, μὰ τὴν τελείωσε, δουλεύοντας πολλὰ χρόνια, στὴν Θράκη, ὅπου πλούτησε, κ' ἀποτραβήχτηκε πλούσιος τοκιστῆς καὶ χτηματίας, γιὰ νὰ περάσει τὰ γηρατεῖά του ἄρχοντας τῆς ποτείας μας: Μὲ σπῆτι παλάτι, μὲ ἀρχοντιά μεγάλη, μὲ γυῖο γιαντρί, σπουδαγμένο στὰ Παρίσια καὶ ὑπόληψη μεγάλη.

Εἶταν δηλαδὴ δάσκαλος στὰ χρόνια, πού τὸ ἀλληλοδιδασχτικό σύστημα διαδομένο παντοῦ, ἔδινε τοῦ δασκάλου δίχως κόπο, πολλὰ καλὰ ἀποτελέσματα. Εἶταν ἀκόμα σὲ καιρὸ, πού τὸ Ρωμαῖκο πετυχαίνοντας νὰ ἀβγατίζει τὴν παιδεία του δίχως ἐμπόδια τῆς ἐξουσίας τῶν Τούρκων, ζητοῦσε παντοῦ τὸν πιὸ καλὸ δάσκαλο, τὸν πιὸ ἑακουσμένο. Καὶ τὸν ἀκριβοπλήρωνε, καὶ τὸν καλοσκάμνιζε, καὶ τὸν μπούκωνε μὲ τὰ δῶρα τοῦ ὁ κοσμάκης, νὰ διδάχνη στὰ παιδιά του ἀπὸ τὴν Χρηστομάθεια, τὸ Φτωχί, καὶ ἀπὸ τὸ Ψαλτήρι λίγα κολουβογράμματα πεθουμητὰ, λαχταριστὰ. Ἔτσι στὴ Θράκη δὲν εἶταν ἀγράμματοι ἀνθρώποι, γιὰ νὰ μὴν ξαίρουν νὰ βάλουν μιὰν ὑπογραφή.

Ὁ κύρ Πατρικόπουλος, ὅταν ἦρθε στὴ Θράκη—δὲ ξαίρω ἀπὸ ποῦ— μῆκε στὴν πολιτεία μας, ὅπως ὁ δεσπότης μὲ τίς καμπάνες καὶ μὲ ὑποδοχή. Ὁ κόσμος ἤξαιρε νὰ τιμᾷ τὸ φῶς, τὸ πνέμα, γιὰ τὴν τὰ βάσανα τῆς δουλείας, τὸν εἶχαν διδάξει νὰ τιμᾷ τὴν ὕλη λιγώτερο, λαχταρώντας τὴν ἐλευθερία. Ἔτσι ὁ κύρ Πατρικόπουλος μὲ δλα τὰ καμώματά του ἀγαπήθηκε, μ' ὅλες του τίς κατσιβελιές εἶταν ὑποφερτός, καὶ καλοπέρασε, καὶ πλούτησε, καὶ ἔγινε μεγαλονοικοκύρης, τόσο πού κ' ὁ λόγος του νὰ περνᾷ στὸν πασᾶ τῆς Ἀντριανοῦς, ὅταν στὰ γεράματά του καμμιὰ φορὰ παρουσιαζότανε μπροστὰ του.

Κάποτε φωνάζοντας μπροστὰ του ὁ κύρ Πατρικόπουλος μόνο τὴν λέξη χάκ (δικαίω) πού ἤξαιρε, πέτυχε τὸ δίκιο του. Ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς δασκάλου δὲ μποροῦσε νὰ βγεῖ ἄδικος λόγος, καὶ κείνο πού τοῦ ζητοῦσε τοῦ πασᾶ θῆταν σωστό, δίκιο, καὶ τοῦ τῶδωκε προστάζοντας τὸ μικρότερο πασᾶ τῆς πολιτείας μας τηλεγραφικῶς.

Π. Π. Πατρικόπουλος
 Ἀρχὴν θ. κ. κ.
 Λαχταριστῆς
 Γλυσσῆς
 Β. σ. κ. κ.
 Αἰ. τ. τ. 1936-7
 κ. 55-59

Σὰ δίδαξε τόσα χρόνια, σὰν κήρυξε τόσους λόγους στὴ δασκαλικὴ —δὲν πέθανε ἄνθρωπος πλούσιος νὰ μὴν τοῦ βγάλει λόγο —σὰν πλούτισε, ὅμως πάντα ὁ Πατρικόπουλος μίαν ἀρρώστεια εἶχε, πὸ τοῦ μεινε ἀγιάτρευτη: Ἦταν τσιγγούνης. Ἀγαποῦσε τὸν παρᾶ, ἀγαποῦσε νὰ κατσιβελλίξει. Παραμονές τῶν Χριστουγέννων ἔπαιρνε, ὅπως πάντα εἶχε συνήθεια, τὰ σπίτια ἕνα-ἕνα. Χτυποῦσε τὸ σπίτι τῆ Κόκκινου, ἔμπαινε στὴ θύρα τῆ Ἀμπατζόγλου, πήγαινε στὴ Ἀντωνάκ', ἔμπαινε στὴ Μπίμπογλου, περνοῦσε στὴ Κεραμιτσόγλου, ἀνέβαινε λιγνός-λιγνός τὰ σκαλιὰ τῆς Σεβαστῆς, καὶ παντοῦ δεχτὸς ὁ δάσκαλος ὁ κύρ Πατρικόπουλος, χαιρετοῦσε μὲ λόγια πονηρὰ μὲ κείνο τὸ ρινόφωνο ὕφος του!—Αἶ, καλημέρα σας τὸ λοιπόν. Καλῶς τὰ πλάθετε, καλῶς τὰ πολεμάτε.

— Καλῶς τὸ δάσκαλο, ὀρίστε περάστε.

Κι' ὁ δάσκαλος καλοσκαμνίζονταν κι' ἄρχιζε νὰ ρωτᾶ βλέποντας τὸ πλάσιμο τῆς πῆττας, ἢ τὸ τύλιγμα τοῦ σαραγλιοῦ, ἢ τὸ σύρισμα μέσα στὸν νταβᾶ.

— Καὶ τοῦτο, πῶς τὸ λέγετε; ρωτοῦσε ρινόφωνα καὶ κουτοπόνηρα.

— Χοιρινὴ λίγδα, δάσκαλε.

— Καὶ τοῦτο;

— Τοῦτο γῶμος! Ἦνε καρύδια, ζάχαρ', κανέλλα, γαρύφαλλα ἀνακατεμένα γιὰ τὴ γέμισ' τῆς πῆττας.

— Καὶ τοῦτο; Καὶ τοῦτο; Καὶ τοῦτο;

Κι' ἔπαιρνε ἀπαντήσεις καὶ πρόσθετε:

— Ἐμεῖς δὲν ἔχομεν τοιοῦτόν τι εἰς τὸ σπίτιόν μας.

— Νὰ σὰς στείλουμ', δάσκαλε.

Ἦτσι τοῦστελναν ἀπὸ τὸνα σπίτι καμμιά ὀκτὸ βούτυρο, ἀπ' ἄλλου λίγδα χοιρινή, ἀπ' ἄλλου μιὰ-δυὸ ὀκτάδες καρύδια σπασμένα, ἀπ' ἄλλου ὠραῖο μέλι, ἀπ' ἄλλου ἀλεῦρι χάσικο γιὰ ζύμωμα.

Καὶ χαιρετοῦσε τὰ σπίτια κουτσιβελλίζοντας εὐγενικὰ ὅ,τι ἔβλεπε. Ἦτσι κείνες τὶς ἡμέρες, μάζεψε ἀπ' ὄλα τὰ χρειαζούμενα γιὰ νὰ μὴν ξοδέψει τὰ δικά του.

Γι' αὐτὸν λένε, πῶς ἀνύπαντρος δάσκαλος καθημερινῶς ἔτρωγε στὰ ξένα σπίτια. Διδάχνοντας ἔβλεπε ἀπὸ τὸ παραθύρι τοῦ σχολειοῦ ἂν καπνίζουν οἱ ἄφτριες τῶν σπιτιῶν. Ἦτσι διάλεγε ἕνα ἀπὸ τὰ σπίτια πὸ κάπνιζαν οἱ ἄφτριές τους κι' ἔφτανε πεινασμένος μεσημέρι ἢ βράδυ.

— Ἐ τί καλὸν καὶ ὠραῖον ἔχετε σήμερον, ἔλεγε κι' ἔτριβε τὰ χέρια του σὰν παγωμένα ἀπὸ τὸ κρῦο. Καὶ προχωροῦσε στὸ τραπέζι. Τρομερὰ ἀνησυχόσε πάλι, ὅταν εἶταν μέρες, πὸ τὰ τζάκια

δὲν κάπνιζαν, ὅπως—τὴ σαρακοστή, ποὺ ὁ κόσμος ζοῦσε μὲ ψωμί καὶ νερό. Τότε ἔλεγε τοῦ πρωτόσχολοῦ του.—Ἐ τεκνίον, λοιπὸν τί γευσώμεθα; Δὲν βλέπω σήμερον καπνὸν ἀναθρώσκοντα.

Πάντως ὅμως νηστικός δὲν ἔμενε, γιατί μεταχειριζότανε τὴν ἀγάπη, τὴν ἀριθμητική, τὰ θρησκευτικά, ὅλα γιὰ νὰ τοιμάσει πλούσιο τὸ δεῖπνο του.

—Πόσον λοιπὸν ἀγαπᾶς τὸν διδάσκαλόν σου, ρωτοῦσε τὸ γιὸ τοῦ Ἀμπατζόγλου, ποὺ εἶχαν χάνι κἔθρεφαν κόττες ἀμέτρητες.

—Πολὺ δάσκαλε, ἔλεγε τὸ παιδί κατακόκκινο ἀπὸ σεμνότητά, πολὺ!!

—Ἐ σπεῦσε νὰ φέρεις ὀλίγον τι βούτυρον καὶ τινὰ ὠά, ὅση ἢ ἀγάπη σου τέκνον.

Καὶ τὸ παιδί ἐγύριζε μὲ τὴν «μεγίστην ἀγάπην» μ' ἄβγά πολλὰ καὶ φρέσκο βούτυρο.

—Σὺ πόσον ἀγαπᾶς τὸν διδάσκαλόν σου, ἔλεγε συχνά στὸ πλουσιόπαιδο τοῦ Κωστάκ', τοῦ πραγματευτή, πόσον;

—Σὺ πόσον; Γιὰ νὰ τοῦ φέρει τίποτε καλὸ ὅση ἢ ἀγάπη του.

Ἄλλοτε διδάχνοντας ἀριθμητικὴ τὸν ἄλλο ρωτοῦσε:

—Δέκα ὠά, σὺν δώδεκα, σὺν ἐπτά πόσα γίνονται;

—Εἴκοσι ἔννια φώναζαν ἑκατὸ στόματα.

—Ἀριθμητικὴ χωρὶς ὠά δὲν γίνεται. Τίς λοιπὸν θὰ σπεύσει νὰ τὰ φέρει; ἔμπρὸς λοιπὸν, ἔμπρὸς!

Καὶ σὲ λίγο ἓνα πανεράκι γέμιζε ἀπὸ φρεσκότατα αὐγά—θαρρεῖς κι' εἶταν Μεγάλῃ Πέμπτῃ—ποὺ μ' εὐλάβεια τ' ἀπόθεταν τὰ παιδιά, μόλις παίρνοντες τὴν ἀναπνοὴ τους ἀπὸ τὸ λαχάνιασμα.

* *

Ἡ δασκάλισσα—ἡ γυναῖκα του ποὺ ἔτσι τὴν ἔλεγαν—τοιμάστηκε καὶ τὴν παραμονὴ νὰ ζυμώσει τὴν πῆττα τῆς, μ' ὄλο ποὺ ἤξαιρε πῶς ὅλες οἱ νοικοκυρὲς θὰ τῆς ἔστελναν καὶ ψημένες καὶ ἔτοιμες.

—Δάσκαλε, τοῦ εἶπε—ἔτσι οἱ γυναῖκες τους ἔλεγαν τοὺς δασκάλους—θὰ πλάσσουμε τὴν πῆττα καὶ μεῖς σήμερα.

Κι' ὁ δάσκαλος πῆρε πάλι τὰ σπίτια μὲ τὴ σειρὰ καὶ καλημερίζοντας καὶ δίδοντας εὐχές, μπόρεσε νὰ μαζέψει ἀπ' ὅλα. Τὸ τραπέζι του γέμιζε ἀπὸ βούτυρο φρέσκο τῆς ἀγελάδας τῆς κόνα Ἀμπατζογλίνας, ποὺ τοῦστελνε τέσσαρα παιδιά νὰ τὰ μαθαίνει γραμματα, ἀπὸ χοιρινὰ λουκάνικα τοῦ Παπαδαχτάνη, ποὺ εἶταν μοναδικὸς νὰ τὰ φτιάχνει, ἀπὸ μπριζόλες χοιρινές, καὶ τσουρέκια χάσικα, τοῦ Δοδοπούλου, ποὺ τοῦστελνε τὸ γιὸ του, ἀπὸ καίμάκι τῆς κόνα Χατζηστρατούδας, ποὺ τοῦ ἔστελνε τὸ γιὸ τῆς τὸν Ἀπό-

Ἄδριανούπολη (Ἐδιρνε)

στολο, πού ἀνακηρύχτηκε καί πρωτόσχολος, ἀπὸ κουραμπιέδες τῆς Δουκαίνης τοῦ Μαβίνη τοῦ Θαναασοῦ, κι' ἀπὸ χίλια ἄλλα καλά, πού ὄλες οἱ μάννες περήφανα τοῦ ἔστειλαν τοῦ καλοῦ δασκάλου, ὥστε νὰ πῆ τῆς δασκάλισσας:—Ἐπειτα, ὕστερα λοιπόν, τί τὰ θέλουμε, ἀφοῦ τόσα μᾶς ἔστειλαν, οἱ καλοὶ Θράκες; Ἄν πάλι θέλεις, καλή μου γυναῖκα, ἄς φροντίσωμε.

Καί μονομιᾶς στέλνοντας ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ πού τὸν ὑπηρετοῦσαν—σὰ μαθηταὶ καλοὶ τὸ δάσκαλό τους—μάζεψε ἀπὸ σπίτια πρόθυμα τὰ καρύδια, κιδλα τὰ χρειαζόμενα καί καλνώντας τὴ μακαρίτισσα τῆ Μπάμπω-Ροδῆ τῆς ἀνάθεσε τὸ πλάσιμο τῆς πῆττας.

—Κύτταξε, κόνα Ροδῆ, τοῦ δασκάλου τὴν πῆττα νὰ τὴν ἔτοιμάσεις δεσποτικά. Ἐπειτα τί δεσπότης, τί διδάσκαλος! Τὸν γὰρ υἷόν σου ἀγαπῶ καί φροντίζω.

Καί ἡ Μπάμπω-Ροδῆ—πού ὁ γιὸς τῆς μὲ τὰ γράμματα τοῦ Πατρικόπουλου δὲ μπόρεσε νὰ γίνῃ δεσπότης, ὅπως εὐχότανε, μὰ ἔγινε χασάπης μοναδικός—βάληκε νὰ τοῦ τοιμάσει τὴν καλύτερη πῆττα. Τοῦ ἔπλασε τὸ καλύτερο φύλλο, τοῦ ἔκανε γέμιση πετυχημένη καί μιὰ καί δυὸ τοῦ ἔστειλε στὸ φούρνο μιὰ πῆττα, πού μοσχοβόλησε καί μοσχομύρισε.

—Ἀἴ μπράβο καλή μου Ροδῆ, τῆς εἶπε. Καί γὰρ τὸν υἷόν σου δεσπότην θὰ σοῦ κάνω.

Καί ἡ κόνα Ροδῆ παίρνοντας τὶς εὐχὲς τοῦ δασκάλου γιὰ τοὺς κόπους, ἔφυγε εὐτυχισμένη, πού ἐξασφάλιζε γιὰ τὸ παιδί τῆς τὴν εὐνοια τοῦ δασκάλου.

* *

Τὸ βράδυ τῶν Χριστουγέννων, ὁ δάσκαλος ὁ κ. Πατρικόπουλος ἔκοψε τὴν πῆττα στὸ τραπέζι του,—πού δὲν ξόδεψε δικό του τίποτε γιὰ νὰ τὴν κάνει, μὰ ἔβαλε τὸ πλάσιμο τῆς Μπάμπω-Ροδῆς, τὸ βούτυρο τῆς Ἀμπατζογλίνας, τὸ ἀλεύρι τοῦ Μοσκόβη τοῦ μωλωνᾶ, τὰ καρύδια ἀπὸ τὸ κελάρι τῆς Δουκαίνης τῆς Μαβίναινας καί τὸ καϊμάκι τῆς κόνα Χατζηστρατούδας. Μόσχος καί κανέλλα μύρισε τὸ σπίτι. Ἐφαγε λουκάνικα τοῦ Παπαδαχτάνη, μπριζόλες χοιρινὲς τοῦ Παποῦ-Κόντογλου τοῦ ζωέμπορου καί κρασί τοῦ Χατζηπαρασκευᾶ,—ἔτσι καλοπερνοῦσαν τότε οἱ δασκάλοι—καί εὐχέθηκε ἔτη πολλὰ κ' εὐτυχῆ κ' εὐδαίμονα καί πᾶν «καταθύμιον καί θεάρεστον», ὅπως πραγματικὰ τᾶξιζε, ὁ καλὸς κι' εὐτυχισμένος ρινόφωνος διδάσκαλος τοῦ παλιοῦ καλοῦ καιροῦ, πού ποίκιλε τὸ λόγο του πάντα μὲ ἀρχαῖα.